

GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG CAO ĐẲNG, ĐẠI HỌC THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

DƯƠNG VĂN LĨNH*

Ngày nhận bài: 03/04/2017; ngày sửa chữa: 05/04/2017; ngày duyệt đăng: 11/04/2017.

Abstract: Moral education for the young generation in general, for university students in particular is an important task of the education in line with movement of learning and following Ho Chi Minh's moral example. In this article, author analyses thoughts of revolutionary ideas of former president Ho Chi Minh, then proposes solutions to enhance effectiveness of moral education for students at universities under Ho Chi Minh's ideology in the context of industrialisation and integration.

Keywords: Moral education, students, Ho Chi Minh ideology.

Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh là hoạt động có ý nghĩa thiết thực nhằm phát huy những mặt tích cực, khắc phục những yếu kém, tiêu cực trong mỗi cá nhân, tập thể, cộng đồng dân cư, làm cho xã hội ngày càng tốt đẹp hơn. Đây là vấn đề có ý nghĩa đặc biệt quan trọng với sinh viên (SV) thế hệ trẻ nắm giữ vận mệnh tương lai của đất nước. Để tăng cường bồi dưỡng đạo đức, lối sống cho SV các trường cao đẳng, đại học theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, qua việc tìm hiểu những giá trị đạo đức cơ bản trong tư tưởng của Người, đồng thời căn cứ vào nhiệm vụ học tập, rèn luyện của SV trong bối cảnh hiện nay, chúng tôi đề xuất một số giải pháp sau:

1. Tăng cường tuyên truyền, giáo dục nội dung cơ bản trong “Thư gửi thanh niên” (1965) của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho SV

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến việc giáo dục đạo đức (GDĐĐ) cho thanh niên, vì theo Người, thanh niên là “chủ nhân tương lai của nước nhà”. Thông qua các tác phẩm, các bài viết, bài nói chuyện, các bức thư, Người đã phân tích, bàn luận, đề xuất các giải pháp để tăng cường GDĐĐ cho thế hệ trẻ, cho học sinh (HS), SV.

Ngày 2/9/1965, trong “Thư gửi thanh niên”, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Các cháu là thế hệ anh hùng trong thời đại anh hùng. Bác mong các cháu đều xứng đáng là những anh hùng trong sự nghiệp cách mạng tiêu diệt chủ nghĩa đế quốc và xây dựng xã hội mới” [1; tr 618]. Là một lãnh tụ vĩ đại, có tầm nhìn xa trông rộng, hơn ai hết, Người thấu hiểu vai trò vô cùng to lớn của lực lượng thanh niên trong sự nghiệp cách mạng, trong công cuộc bảo vệ, xây dựng, kiến thiết nước nhà. Để phát huy vai trò và sức mạnh của tuổi trẻ thì phải tiến hành giáo dục thanh niên một cách toàn diện và chu đáo. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, thanh

niên là người chủ tương lai của nước nhà, vì vậy, “phải ra sức học tập chính trị, kĩ thuật, văn hóa, trước hết phải rèn luyện và thấm nhuần tư tưởng xã hội chủ nghĩa, gột rửa cá nhân chủ nghĩa...” [1; tr 619].

Do đó, để hoàn thành tốt vai trò “chủ nhân” nước nhà, thanh niên nói chung và SV nói riêng phải được GD-ĐT một cách chu đáo, phải tích cực chuẩn bị đầy đủ các hành trang cần thiết nhất. Trước hết, họ phải là những con người gương mẫu, có ý thức đạo đức, có đủ sức khỏe để vượt qua những khó khăn, thử thách, làm tròn những nhiệm vụ vẻ vang nhưng cũng rất nặng nề mà Đảng, Nhà nước và nhân dân giao phó. Đặc biệt, họ phải là những người có trí tuệ, thông minh, sáng tạo, có ý chí khám phá, tìm tòi “dám nghĩ, dám làm”, biết vận dụng những thành quả của khoa học - công nghệ hiện đại vào thực tiễn hoạt động trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ Tổ quốc.

2. Phát huy tính tự giác, tích cực của bản thân mỗi SV trong việc rèn luyện, tu dưỡng đạo đức để hoàn thiện nhân cách

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, để hình thành những phẩm chất đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ, ngoài việc quan tâm giáo dục, bồi dưỡng của Đảng, Nhà nước, các tổ chức chính trị, xã hội, các nhà trường thì vai trò tích cực, tự giác rèn luyện của bản thân mỗi HS, SV là điều vô cùng quan trọng và cần thiết, vì chỉ có tích cực, tự giác mới xác định rõ được mục tiêu, mới tạo được động lực để thường xuyên phấn đấu, rèn luyện.

Những mục tiêu mà SV cần xác định trong quá trình phấn đấu, rèn luyện là: “trung với nước”, “hiếu với dân”, phấn đấu để thực hiện thắng lợi công cuộc CNH, HĐH đất nước, để xây dựng một xã hội mới xã hội

* Học viên cao học K25 Khoa Triết học - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

công bằng, dân chủ, văn minh. Mỗi cá nhân HS, SV phải “cần”, “kiệm”, “liêm”, “chính”, “chí công vô tư”, sống giản dị, khiêm tốn, trong sạch, giàu lòng nhân ái, gương mẫu trong sinh hoạt học tập. Luôn rèn luyện để có ý chí và nghị lực tinh thần to lớn quyết tâm vượt qua mọi thử thách, gian khó để đạt được mục đích trong cuộc sống. Để học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh có hiệu quả, SV cần phải tu dưỡng, rèn luyện hết mình, luôn luôn cố gắng phấn đấu vì gia đình quê hương đất nước, luôn yêu quê hương đất nước, giàu lòng nhân ái và tích cực làm theo tấm gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

3. Tích hợp GDĐĐ cho SV trong nội dung một số môn học thích hợp

Để tăng cường GDĐĐ cách mạng cho thế hệ trẻ, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất chú trọng tới vai trò của nhà trường, của ngành GD-ĐT. Có thể nói, trường học là nơi thuận lợi nhất để giáo dục thanh niên trên mọi phương diện, là nơi tuổi trẻ tiếp thu những tri thức, những kinh nghiệm để chuẩn bị bước vào đời, là môi trường để trau dồi đạo đức, ý chí, luyện rèn những phẩm chất cần thiết cho một tương lai tươi sáng. Trong tác phẩm “*Đời sống mới*”, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhấn mạnh vai trò của nhà trường trong chế độ mới: “Cốt nhất là phải dạy học trò biết yêu nước, thương nòi, phải dạy cho họ ý chí tự lập tự cường, quyết không chịu thua kém ai, quyết không chịu làm nô lệ” [2; tr 220].

Vì vậy, việc kết hợp GDĐĐ và hoạt động dạy học các môn học là rất cần thiết nhằm bồi dưỡng, nâng cao nhận thức đạo đức và thái độ đúng đắn đối với các chuẩn mực đạo đức cho SV. Giáo dục thông qua việc dạy học các môn học làm cho SV tự giác chiếm lĩnh một cách có hệ thống những khái niệm đạo đức, giúp SV định hướng đúng trước những hiện tượng xã hội (tốt, xấu) để lựa chọn cách thức ứng xử đúng đắn trong các tình huống đạo đức. Đặc biệt là các môn khoa học xã hội như: *Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí* có tác dụng to lớn trong việc GDĐĐ cho SV. Nhiều kiến thức trong các môn học này có liên quan đến giá trị, thái độ và cách cư xử, hành vi đạo đức trong xã hội. Các môn như *Triết học, Tâm lí giáo dục* có một vị trí đặc biệt quan trọng đối với việc trang bị cho SV những hiểu biết cơ bản về phẩm chất, bổn phận đạo đức của người công dân... Qua những môn học này, SV sẽ có thái độ tự giác chấp hành những phẩm chất đạo đức, coi chúng như là những chuẩn mực đạo đức mà mỗi công dân cần thực hiện nghiêm túc. Các môn nghệ thuật, thể dục thể thao tạo cơ hội để SV phát triển óc sáng tạo, thể hiện được sự xúc động và trải nghiệm của mình.

Việc GDĐĐ nghề nghiệp cho SV phải được thống nhất đồng bộ trong các môn học ở trường cao đẳng, đại học, giảng viên cần nhận thức một cách đúng đắn, đặc biệt cần tận dụng khả năng đặc thù của các môn học... Việc kết hợp GDĐĐ trong các bài giảng phải được thực hiện sao cho phù hợp, tránh sự gò bó, rập khuôn máy móc, hình thức, vì như vậy dễ dẫn đến nhàm chán không mang lại hiệu quả giáo dục. Việc GDĐĐ, tư tưởng chính trị cho SV cần xác định là một trong các tiêu chí đánh giá cán bộ, giảng viên trong các trường đại học, cao đẳng.

4. Đổi mới nội dung chương trình GDĐĐ cho SV

Theo quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh, để công tác GDĐĐ cho thế hệ trẻ đạt hiệu quả, cần có phương pháp giáo dục phù hợp với điều kiện giáo dục và đối tượng giáo dục. Giáo dục phải căn cứ vào trình độ văn hóa, thói quen sinh hoạt, trình độ giác ngộ, kinh nghiệm tranh đấu, lòng ham, ý muốn, tình hình thiết thực của quần chúng. Người cũng là tấm gương sáng trong việc lựa chọn nội dung và phương pháp trong quá trình giáo dục, vấn đề này được thể hiện qua những bài viết ngắn gọn, súc tích của Người, luôn hàm chứa các phương pháp giáo dục mẫu mực. Trong đó, Người thường lấy nguyên tắc thống nhất giữa lí luận và thực tiễn làm cơ sở cho việc xây dựng các phương pháp về giáo dục. Nguyên tắc này được Người sử dụng trong việc giáo dục cán bộ, đảng viên, thanh thiếu niên, công nhân, nông dân, bộ đội, trí thức, HS, SV... Nó được coi như “kim chỉ nam” để định hướng nhận thức, hành động và bồi dưỡng tinh thần yêu nước cho tất cả mọi người. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng cần phải dạy cho người học phải biết cách suy nghĩ, biết liên hệ với thực tiễn cuộc sống, trong dạy học phải có thí nghiệm và thực hành, “học” với “hành” phải kết hợp với nhau. Đây cũng chính là cơ sở lí luận để các trường đổi mới nội dung chương trình, giáo trình giáo dục nói chung và GDĐĐ nói riêng nhằm mang lại hiệu quả, tinh hấp dẫn trong quá trình dạy học, tránh tình trạng giáo dục những nội dung khô cứng, mang tính lí luận suông.

5. Tích cực phối hợp giữa gia đình, nhà trường và các tổ chức xã hội trong việc GDĐĐ cho SV

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng việc kết hợp các hình thức giáo dục, không tuyệt đối hóa bất cứ một hình thức giáo dục nào và Người luôn là tấm gương sáng cho mọi người noi theo. Người cho rằng, tất cả các phương pháp giáo dục như: phương pháp đối thoại, phương pháp kết hợp học với hành, lí luận gắn với thực tiễn, phương pháp làm gương, phương pháp kết hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội...

đều nhằm mục đích triệt để lợi dụng những ưu điểm, những mặt tích cực của mỗi phương pháp nhằm đạt hiệu quả cao nhất trong quá trình giáo dục. Các phương pháp này vừa mang tính truyền thống, lại vừa hiện đại, vừa đảm bảo tính hệ thống, khoa học, lại vừa mang tính cụ thể, thiết thực, luôn gắn với đời sống và thời đại. Vì ý nghĩa ấy, ngày nay các trường đang ngày càng đổi mới các phương pháp, biện pháp giáo dục. Sự kết hợp giữa gia đình, nhà trường và các tổ chức xã hội trong GDĐT cho SV đang ngày càng gắn kết chặt chẽ với nhiều hình thức, biện pháp phong phú, hấp dẫn và đạt được những kết quả.

Ngày nay, cùng với sự phát triển và đi lên của xã hội, mỗi chúng ta được sống trong môi trường văn minh, hiện đại hơn, tuy nhiên, bên cạnh đó cũng có nhiều vấn đề nảy sinh làm ảnh hưởng đến đời sống xã hội. Một trong những vấn đề đáng lo ngại hiện nay, đó là đạo đức học đường của một bộ phận SV đang bị xuống cấp. Đó là những biểu hiện lệch lạc trong hành vi, nhân cách đạo đức SV, điều này đã và đang gây hoang mang cho dư luận xã hội và gióng lên hồi chuông cảnh báo về lối sống đạo đức, nhân cách của giới trẻ ngày nay. Sự xuống cấp của đạo đức có nhiều nguyên nhân, trách nhiệm thuộc về nhiều ban ngành, nhưng trước hết trách nhiệm đó là của gia đình và nhà trường.

Trong thời gian qua, một trong những hạn chế, tồn tại đã được ngành GD-ĐT chỉ rõ là các nhà trường vẫn “nặng về dạy chữ, nhẹ về dạy người”, chỉ lo trang bị kiến thức chuyên môn, chưa coi trọng việc giáo dục đạo đức, nhân cách cho HS, SV. Đã đến lúc thay vì dạy HS những bài học đạo đức xa vời, các nhà trường cần giáo dục cho các em về lòng nhân ái, bao dung, độ lượng hay giáo dục về các chuẩn mực đạo đức trong quan hệ xã hội. Cần tìm ra các hình thức sinh hoạt hiệu quả, tạo sân chơi lành mạnh cho SV. Xây dựng môi trường giáo dục tích cực, trong đó có sự kết hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và xã hội để SV được học tập trong môi trường thuận lợi, giúp các em rèn luyện trở thành những công dân có đủ “đức”, “tài” trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Tích cực học tập để chiếm lĩnh tri thức khoa học của nhân loại và tăng cường rèn luyện, tu dưỡng đạo đức tác phong là hai nhiệm vụ song hành của thế hệ trẻ trong bối cảnh hiện nay. Qua đó, giúp mỗi cá nhân từng bước hoàn thiện nhân cách của bản thân giống như “ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”. Đây phải được xem là việc làm thường xuyên và phải được chú trọng hơn nữa, đặc biệt là với SV, tầng lớp “tri thức tương lai” của đất nước. Để thực hiện

có hiệu quả mục tiêu này, các cấp, các ngành, các tổ chức xã hội, các nhà trường cần quan tâm giáo dục thế hệ trẻ nhiều hơn nữa, đồng thời cá nhân mỗi HS, SV phải nhận thức rõ trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân trong việc rèn luyện, phấn đấu để từng bước hoàn thiện nhân cách. □

Tài liệu tham khảo

- [1] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 4) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 5) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Ban Tuyên giáo Trung ương (2007). *Một số lời dạy và mẫu chuyện về tám gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [4] Ban Tuyên giáo Trung ương (2007). *117 chuyện kể về tám gương đạo đức Hồ Chí Minh*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [5] Nguyễn Khánh Bật - Hoàng Trang (2003). *Tim hiểu thân thế, sự nghiệp và tư tưởng Hồ Chí Minh*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.

Một số giải pháp nâng cao...

(Tiếp theo trang 91)

mục đích, yêu cầu, nội dung, chương trình và điều kiện cụ thể ở địa phương. Các biện pháp GDTC nêu trên về mặt lí luận có thể không hoàn toàn xa lạ với nhiều cán bộ quản lí, hiệu trưởng và GV thể dục ở trường THPT, vấn đề mới ở đây là tiếp cận các biện pháp đó như thế nào để đi vào thực tiễn trường học là vấn đề rất cần quan tâm. Trong đó, cốt lõi là phát huy được ý thức, trách nhiệm, lòng nhiệt tình của mọi thành viên trong trường, đứng đầu là hiệu trưởng, trên cơ sở đó phát huy được sức mạnh tập thể để từng bước đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp giáo dục nói chung và công tác GDTC ở THPT nói riêng. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Viết Thịnh (chủ biên) - Đỗ Minh Đức (2002). *Giáo trình Địa lí kinh tế, xã hội Việt Nam - Đặc điểm dân cư và phân bố dân cư các tỉnh Bắc Trung bộ*.
- [2] Vũ Đức Thu (2006). *Dạy thể dục 10, 11, 12*. NXB Giáo dục.
- [3] Nguyễn Hữu Châu (chủ biên) - Vũ Quốc Chung - Vũ Thị Sơn (2005). *Phương pháp, phương tiện kĩ thuật và hình thức tổ chức dạy học trong nhà trường*. NXB Giáo dục.
- [4] Nguyễn Toán (chủ biên, 2000). *Lí luận và phương pháp thể dục thể thao*. NXB Thể dục thể thao.
- [5] Lieber, RL, and J. Friden (2015). *Mechanisms of muscle injury after eccentric contraction*. Journal of Science and Medicine in Sport 2 (3) : 235-256.